

Posudek na bakalářskou práci

Autor: Irena Kopicová

Název: Geografický původ nepůvodních druhů vyšších rostlin v ČR

Autorka si pro svou práci vybrala zajímavé a aktuální téma, které má značný potenciál pro aplikaci do výuky. Z toho vyplývá i struktura práce, kterou lze pomyslně rozdělit do dvou základních částí, a to na část rešeršní a na část věnovanou aplikaci do výuky.

V rešeršní části shromáždila autorka informace o problematice nepůvodních druhů rostlin, a to převážně z domácích zdrojů, které jsou doplněny i několika články z mezinárodních odborných časopisů. Je zřejmé, že od textu kompilační povahy nelze očekávat přínos v podobě originálních dat, od bakalářské práce studenta učitelství bych však očekával přehledné a alespoň částečně inovativní uspořádání informací k danému tématu a zejména aktivní práci se zdroji informací (tj. objektivní srovnání, hledání odpovědí na dílčí otázky apod.). Tento přístup bohužel v předložené práci postrádám, jde spíše o neucelený souhrn vzájemně nedostatečně provázaných dílčích informací. K obsahové a formální stránce rešeršní části mám dále tyto připomínky:

- ✓ Autorka si sice v úvodu stanovila několik cílů (tj. „*shrnout informace o příčinách a způsobech introdukce nepůvodních druhů vyšších rostlin do České republiky, vytvořit přehlednou mapu, sestavit pracovní list k procvičování daného tématu na vyšším stupni gymnázia a zhodnotit výsledky na základě zpracovaných odborných informací*“), tyto cíle jsou však dosti obecné a nekonkrétní, takže lze jen těžko hodnotit jejich naplnění.
- ✓ Kapitola 9 ve svém názvu slibuje „výsledky“, ve skutečnosti však autorka žádné vlastní výsledky nepředkládá.
- ✓ Není zřejmé, proč autorka pracuje s daty z práce Mlíkovského a Stýbla (2006), když vyhodnocení, které s těmito daty provádí, již provedli na mnohem obsáhlejší a objektivními metodami utříděném souboru dat Pyšek a kol. (2002) – tuto práci sice autorka cituje, využívá z ní některá data a dokonce provádí srovnání svých výsledků s touto prací, ale bohužel způsobem, který je dosti vzdálený vědeckému přístupu.
- ✓ Vysvětlení pojmu „geograficky nepůvodní druh“ (na s. 10) je nedostatečné, chybí například vysvětlení rozdílu mezi druhem z jiné geografické oblasti a druhem stanovištně nepůvodním. Rovněž chybí zmínka o relativitě pojmu původní resp. nepůvodní druh. Pokud bychom totiž považovali za kritérium původnosti resp. nepůvodnosti výskyt v jednotlivých fytogeografických oblastech světa (jak z autorčina textu – byť poněkud nejasně – vyplývá), byly by u nás původní všechny druhy holoarktické oblasti, tzn. i druhy ze Středomoří, ze Sibiře či ze Severní Ameriky.
- ✓ Nedostatečné, zjednodušující až zkreslující je také vysvětlení dalších pojmů – z textu v kap. 2 a 3 není například patrná jasná hranice mezi pojmy geograficky nepůvodní druh, invazní druh, neofyt či naturalizovaný druh (posledně jmenovaný pojem sice autorka neuvádí, ale např. první část definice invazního druhu na s. 11 je v podstatě definicí naturalizovaného druhu). Autorka přitom odkazuje na práce autorů, kteří uvedené pojmy poměrně jasně vymezují a definují (např. Richardson et al. 2000 či Pyšek, Sádlo, Mandák 2002).
- ✓ Tvzení „*Neofyty zahrnují téměř tři čtvrtiny naší flóry*“ (s. 11) je nepravdivé.
- ✓ Citování zdrojů je nedostatečné, najdeme zde řadu ničím nepodložených tvrzení – např.: „...*ve výuce je toto téma často opomíjeno ... mimo zmínky o invazních rostlinách nebývá vůbec probrána*“ (s. 8) nebo „...*dnes už jsou spíš dováženy hlavně okrasné ostliny, které jsou používány v zahradnictví a krajinné architektuře.*“ (s. 14).
- ✓ Citace v textu nemají jednotnou podobu (někdy je uvedeno pouze příjmení, někdy s prvním písmenem křestního jména, a to buď před jménem nebo za jménem, v některých případech není vůbec uvedeno vrození...).
- ✓ Nevhodná je také citace díla Hájka a kol. na s. 27 (je třeba uvést konkrétní rok, nikoliv

2004/2005).

- ✓ Práce Mlíkovského a Stýbla (2006) je v textu mnohokrát citována s vrocením 2010.
- ✓ Nestandardní a nejednotné jsou rovněž citace u obrázků.
- ✓ na s. 25 (posl. řádek) používá autorka pro označení globální klimatické změny zavádějící pojem: „globální oteplování“.
- ✓ Obr. č. 13 na s. 32 – nejedná se o poměr, ale o podíl. Pojmy podíl a poměr jsou mnohokrát zaměněny i v textu.
- ✓ Nepřijatelné je zpracování mapy č. 15. Chybí měřítko (ve skutečnosti se tedy nejedná o mapu) a legenda neposkytuje čtenáři dostatečné informace (lze si pouze domýšlet, že čísla vedle barevné škály v legendě vyjadřují počet druhů, které byly z dané geografické oblasti resp. podoblasti zavlčeny do ČR – zřejmě to však není!). Pro názorné zpracování informací, které mapa obsahuje, se navíc velmi dobře nabízí např. kartografická metoda lokalizovaných diagramů.
- ✓ Nezanedbatelný je také počet překlepů a zejména stylisticky nevhodných vyjádření. Styl, kterým je práce napsána, je dosti vzdálen odbornému textu.

Jak již bylo řečeno, zvolené téma má značný potenciál pro aplikaci do výuky. Je škoda, že tento potenciál autorka náležitě nevyužila v kapitole č. 11. Autorka sice v této části předkládá svůj vlastní návrh vzdělávacích cílů a pracovního listu, ani jeden z těchto výstupů však není podepřen širším teoretickým rozbohem, který by vycházel z podobně orientovaných prací dalších autorů. Autorka neodkazuje na žádnou pedagogicky nebo didakticky zaměřenou práci a předložený návrh aplikace do výuky doslova „vaří z vody“. Na s. 43 sice najdeme odkaz na vzletně znějící Bloomovu taxonomii, ovšem bez jakékoliv citace, takže není ani zřejmé, zda se jedná o původní či revidovanou verzi.

K této části práce mám dále následující připomínky:

- ✓ Není zřejmé, ve které fázi výuky má být pracovní list použit.
- ✓ Tvrzení, že v učebnici Ekologie a životní prostředí (Červinka a kol. 2005) chybí zmínka o problematice invazních druhů (s. 42), je nepravdivé. V učebnici jsou uvedené problematice věnovány s. 15–16.
- ✓ Poslední část úlohy č. 1 v pracovním listu (s. 44) není s poskytnutými informacemi řešitelná – hustota porostu bolševníku nelze z mapy vyčíst!
- ✓ Úloha č. 2 sice rozvíjí užitečnou dovednost, tj. vyčíst informace z grafu, ale pouze na té nejzákladnější úrovni (tedy ne pro vyšší stupeň gymnázia).
- ✓ U úloh 3–5 není zřejmé, jakým způsobem mají žáci dospět k požadovanému řešení (kde získají potřebné informace).
- ✓ Není jasné, jaké „poselství“ si mají žáci z řešení úloh odnést v oblasti postojů.

Závěrem musím bohužel konstatovat, že vzhledem k výše uvedeným připomínkám nesplňuje předložená bakalářská práce mé představy o bakalářské práci studenta učitelství geografie na Přírodovědecké fakultě UK, proto ji **nedoporučuji k obhajobě**.

V Praze dne 31. srpna 2012

RNDr. Tomáš Matějček, Ph.D.
oponent